

Summa de quolibet Thome Aquinatis / fratris sacri Ordinis Predicatorum / Vini quidem sanctitate et scientia prestantissimi incipit feliciter ;

Quesitum est de deo Angelo et homine. De deo quæsitum est : et quæsitum ad diuinam naturam : et quæsitum ad humanam assumptam. **Q**uæritur ad diuinam naturam quesitum est. **U**trum beatus Benedictus in visione quæ vidit totum mundum diuinam essentiam viderit. **E**t ostendebatur quod sic. **D**icit enim Gregorius de hac visione loquens / anime videnti deum angusta fit omnis creatura. **S**ed videre deum est videre diuinam essentiam : ergo beatus Benedictus vidit diuinam essentiam.

Preterea ibidem subdit Gregorius quod totum mundum vidit in diuino lumine. **S**ed non est aliud lumen quam claritas dei quæ ipse deus ut idem Gregorius dicit. **E**t habet in glo. exo. xxxiii. super illud non videbit homo et uiuet : ergo beatus Benedictus vidit deum per essentiam.

Sed contra est quod dicit Iohannes primo deum nemo vidit unquam : ubi dicit Glo. quod nullus in mortali carne uiuens dei essentiam videre potest. **I**tem dicendum quod corpus corruptibile aggruat animam : ut dicit Sapiens. ix. summa autem eleuatio mentis humane est : ut ad diuinam essentiam uidentem pertingat : unde impossibile est quod mens humana dei essentiam uideat (ut dicit Augustinus. xii. super Genesim. ad litteras) nisi huic uite mortali funditus homo intereat : ut sic alienetur a sensibus ut nesciat utrum sit in corpore vel extra corpus : sic de Paulo legitur scilicet chorinthios. xii. **B**eatus autem Benedictus quoniam illam uisionem vidit : nec huic uite funditus mortuus erat : nec a corpore sensibus alienatus. **Q**uod patet per hoc : quod dum adhuc in eadem uisione persisteret alium ad idem uidentem aduocauit ut Gregorius refert. **U**nde

manifestum est quod dei essentiam non uiderit. **A**d primum ergo dicendum quod Gregorius ex quadam proportionem argumentari intendit in uerbis illis. **S**i enim uidentes diuinam essentiam in eius comparatione totam creaturam computant prout quod ad uidentem : non ergo est mirum si Beatus Benedictus per lumen diuinum aliquid amplius uidere potuit quam homines communiter uideant.

Ad secundum dicendum quod lumen dei quoniam dicitur ipse deus : quoniam uero aliquod lumen deriuatur ab ipso secundum illud Psalmus. In lumine tuo uidebimus lumen : hic autem accipitur pro lumine deriuato a deo ;

Questio secunda ;

Unde queriebatur duo circa humanam naturam in Christo. **P**rimo. **U**trum fuit in Christo una filiatione qua refertur ad patrem et matrem an due. **S**ecundo. de morte eius. **U**trum in cruce mortuus fuerit ;

Ad primum sic proceditur. **U**idetur quod in Christo sunt due filiationes : multiplicata enim causa relationum multiplicatur et relationes : generatio autem est causa filiationis : cum ergo alia sit generatio quam Christus natus est eternaliter a patre / et alia qua natus est temporaliter a matre / erit etiam alia filiatione qua refertur ad patrem et alia qua refertur ad matrem. **P**reterea quod recipit ex tempore aliquid absolutum absque sui mutatione / potest recipere temporaliter aliquid proprietate relationem multo magis absque sui mutatione. **S**ed filius dei ex tempore recepit aliquid absolutum absque sui mutatione : quia super illud Iohannes. i. **N**ic erit magnus et filius altissimi uocabitur. **D**icit Ambrosius. **N**on ideo erit magnus quod ante partum uirginis magnus non fuerit : sed quia potentiam quam dei filius naturaliter habet / homo erat ex tempore accepturus : ergo multo magis ex tem-

pore potuit accipere filius dei absq̄
 sui mutatione nouā filiatōz: vt sic
 ei conueniāt duę filiationes: vna
 eterna ⁊ alia temporal. **S**ed cō
 tra. A quo habz aliquid q̄ sit tle/
 ab eius vmitate habet q̄ sit vnum
 tale. Sed filiatōne hē aliq̄s hō q̄
 sit filius: ergo vna filiatione vn̄
 est filius: sed **C**hristus est vn̄ fi
 lius ⁊ nō duo: ergo in **C**hristo nō
 sūt duę filiationes sed vna tm̄.
Sed dicendū q̄ relatōes differūt in
 hoc ab ommbz alijs reruz generi
 bus: quia ea que sūt aliorū gene
 rum ex ip̄a ratōne sui generis ha
 bent q̄ sint res vere: sic q̄ntitas ex
 ratione q̄ntitatis: et q̄litas ex rōe
 q̄litas: Sed relationes non ha
 bent q̄ sint res vere ex ratione re
 spect̄ vn̄ius ad alterz: Inueniūt
 em̄ quidam respectus qui non sūt
 reales sed rationales tm̄: sicut sci
 bile refert̄ ad scientiaz non aliqua
 reali relatione in scibili existente:
 sed potius quia sciētia refertur ad
 ipsū scdm̄ philosophuz. v. meta
 physicę. Sed relatio habet q̄ sit
 res vera ex sua causa per quaz vna
 res naturalez ordinē habz ad aliā
 tanq̄ ad terminū: qui quidez na
 tal ⁊ realis ordo est ip̄is ipsa rela
 tio. Vnde dextrū et sinistrū in ani
 mali sūt relationes reales: q̄ con
 sequūt̄ quazda; reales naturales
 virtutes. In colūna aut̄ sūt respec
 ctus rōis tm̄: s̄m ordinē aiālis ad
 ip̄az. ex eodē aut̄ habz aliqd̄ q̄ sit
 ens et q̄ sit vnū: et ideo cōtingit q̄
 est vna relatō realistm̄ p̄pter vmi
 tatem cause: sic patet de cause eq̄
 litate. Propter vnā em̄ q̄ntita
 tem in vno corpore ē vna equalitas
 tm̄: q̄uis sint multi respectus s̄m
 q̄s in diuisis corporibz dicit̄ esse eq̄le
 si aē s̄m omēs illos respect̄ multi
 plicarēt r̄aliter relatōes in vno cor
 pore: seq̄ret̄ q̄ in vno corpore essent
 accidētia inf̄mita v̄l̄ indeterminata. Et

s̄m̄ mgr̄ ē vna relatione mgr̄ oīm
 q̄s idē docz: q̄uis sint multi r̄spe
 ct̄. Sic etiā et vn̄ hō p̄pter vnāz
 realē filiatōz ē filī p̄ris sui et m̄ris
 sup̄: q̄ vna natiuitate vnā nat̄am
 ab vtroq̄ recepit. Videt̄ ergo di
 cēdū s̄m̄ hāc rōz: q̄ alia sit filiatō
 realis in **C**hristo q̄ r̄fertur ad p̄rez:
 et alia qua refert̄ ad matrez: quia
 alia generatōne nascit̄ ab vtroq̄/
 et alia est natura quā habz a pa
 tre: et alia quaz hē a matre. Sed
 alia ratio reformat pactū: hoc est
 em̄ vniuersaliter tenēdū: q̄ nulla
 relatio dei ad creaturaz realiter in
 deo existit: sed est respectus rōis
 tm̄: q̄ deus est sup̄ omēs ordinem
 creature et mēsurā oīs creature: a
 q̄ depēdet oīs creata et non euer
 so: multo magis q̄ hoc oueiat sci
 bili respectu sciētię in q̄ p̄pter has
 causas non est relatō realis ad sci
 entiā. **E**st aut̄ cōsiderādū q̄ sub
 iectum filiatōis non est natura ul
 nature pars aliqua: non em̄ dici
 mus q̄ humanitas sit filius: vel ca
 put aut oculus. In **C**hristo autē
 non poim̄ nisi unū suppositum: et
 vnāz hypostasim: sic et vnā per
 sonam: quod est suppositū eternū
 in quo nulla relatō realis ad crea
 turā esse potest ut iam dictū ē.
Vnde relinquit̄ q̄ filiatō q̄ **C**hri
 stus refertur ad matrem est respec
 ctus rōis tantum: nec p̄pter h̄
 sequit̄ q̄ **C**hristus non sit realiter
 filius v̄ginis: sic em̄ deus r̄aliter ē
 dñs p̄pter realē potētiam q̄ conti
 net creaturā: sic realiter est filī v̄
 ginis p̄pter realē naturā quaz ac
 cepit a matre. Si aē essent in **C**hri
 sto plura supposita: oporteret po
 nere in **C**hristo duas filiatōes: sed
 h̄ reputo erroneū et in concilijs iue
 mt̄ dānatū. Vnde dico q̄ in **C**hri
 sto ē vna relatō real̄ tm̄ q̄ refertur
 ad p̄rez. **A**d p̄mū ergo dicēdūz
 q̄ non negam̄ nō eē in **C**hristo re

alem filiationē q̄ refert̄ ad m̄rem.
quia causa relationis deficiat. sed
quia deficit subiectus talis relatio-
nis. cū nō sit ī Christo aliqd̄ suppo-
situm creatum vel hypostasis.

Ad secūdū dicendū q̄ eo modo q̄
ille hō accepit ex tempore dei potē-
tiam eodē modo accepit filiationē
eternam. inq̄tū scilicet factum est
vt vna esset persona dei et hominis
vt Ambro. ibidem s̄dit. Hoc aut̄
non est factus per aliquid realiter
absolutū. v̄ filiatū temporaliter
inherens filio dei. sed per solā vni-
onem que realiter existit in natu-
ra creata. nō aut̄ realiter ī ipsa p̄so-
na assumēte. ¶ Quod vero ī con-
trarū dicit̄ et obijcit̄ necessitatem
nō habet. dicit̄ em̄ aliquādo vnus
qualis p̄pter vnitatem substantia-
lem subiecti. licet sint multe quali-
tates ī eo. vt color et sapor ī pomo.

.iii. q.

HD secūdum sic p̄cedit̄. Di-
det̄ q̄ Christus ī cruce mor-
tuus nō fuit. Si em̄ fuit mor-
tuus. aut h̄ fuit q̄ ip̄e animam a
corpore sepauit. aut p̄pter vulne-
ra. sed nō primo modo. sic em̄ se q̄-
ret̄ q̄ iudei Christū nō occidissent
sed q̄ ip̄e sui ipsius fuit homici-
da. quod est iconueniens. Simi-
liter nec sc̄do modo. q̄ mors que
accidit p̄pter vulnera. p̄ueit hōie
ad sumā debilitatē. p̄ueniēte q̄d ī
Christo nō fuit. q̄ clamans expi-
rauit. ergo Christus n̄l̄o mō ī cru-
ce mortuus fuit. ¶ D̄re. nācā huāna
nō fuit ī Christo debilior q̄ ī alijs
hominibus. h̄ nullus alius hō tā cito
moreret̄ p̄pter vulnera manū et
pedū. vulnus aut̄ lateris fuit ei ī-
flictū post mortem. Christus ergo
ī cruce mortuus nō fuit. cuz nulla
causa mortis eius esse videat̄.

Sed cont̄ est quod dicit̄. Jo. xix.
q̄ Christus ī cruce pendens incli-
nato capite tradidit spiritū. mors

aut̄ est p̄ separationē aīe a corpore.
ergo christus mortuus fuit ī cruce.
¶ S̄ dicēdū q̄ absq̄ omī dubio ōfi-
tendū est Christū ī cruce vere fuis-
se mortuū. h̄ ad vidēdū cāz mortis
ei⁹ ōsiderādū ē. q̄ cū Christus fuit
de⁹ et hō. p̄fati eius s̄berat quicq̄d
p̄tinuerat ad huānaz nācāz ī ip̄-
so. q̄d ī alijs puris hōibz nō ōtin-
git. volūtati em̄ eoz non subiacēt
q̄ nācālia sūt. Vnde hęc causa as-
signatur quare anima Christi pa-
tiebatur simul et fruebatur. quia
scilicet eo volente hoc factum est.
non vt fiat redundantia a superi-
oribus viribus ī inferiores. nec
impedirent̄ superiores vires a suo
actu p̄pter passionē inferiorū.
quod ī alijs hominibus contin-
gere non potest p̄pter naturalē
coniunctionem potentiarum ad-
inuiem. ¶ Et similiter ī proposito
est dicendū. Mors enim violen-
ta accidit ex h̄ q̄ tormento v̄l noci-
mēto illato nācā cedit. et q̄diu na-
tura r̄sistere p̄t. tādiu mors retar-
datur. Vnde ī quibus natura est
fortior ex equali causa tardius mor-
riuntur. Erat autem subiectus vo-
luntati Christi quantum nācā re-
sisteret tormento illato. et quando
cederet. Vnde eo volente nācā re-
stitit nocumēto illato v̄sq̄ ad fi-
nē. plusq̄ ī alijs hominibus possit.
ita q̄ ī fine post multaz sanguinis
effusionem q̄si integris viribus cla-
mauit voce magna. et statim eo vo-
lente nācā cessit et t̄didit spiritus.
vt se d̄m nature et vite et mortis
ostēderet. Vnde h̄ admirās Cētū-
rio dixit. Vere hic hō fili⁹ dei erat.
Sic ergo et Iudei occiderūt Christū
nocumētū mortifex īferētes. et t̄n
ipse animam suaz posuit et tradi-
dit spiritū. quia quādo voluit na-
cā nocumēto illato totaliter cessit.
nec t̄n culpand⁹ est q̄si sui hōicida.
Est em̄ corp⁹ p̄pter aīaz et nō ecō-

uerso. vnde iniuria fit anime cū ppter nocumentum corpori illatum de corpore expellit contra naturalem appetitum aīe. licet nō forte ppter deputatā volūtatez se interficiētis. Sed si anima ī sui potestate haberet recedere qñ vellet et itez aduēire / nō maioris esset culpe si corpus desereret q̄ q̄ habitator deserit domū. Culpe tñ ē q̄ inde r̄pellit iniuriaz. Et p̄ h̄ patz r̄nsio ad obiecta;

Demūde querebāt duo de Angelo. Primo. Vtrū āgelus depēdeat a loco corporali s̄m suā essentiā. aut sit ī loco s̄m operationez tm̄. Secūdo de motu angeli. Vtrū possit moueri de extremo ī extremū sine medio; .iiii. .q.

Hoc primū sic proceditur. Videtur q̄ angelus non sit ī loco per operationez tantum. prius ē em esse q̄ opari. ergo prius ē esse ī loco q̄ opari ī loco. s̄ postea r̄ nō est causa prioris. ergo operari ī loco nō ē causa q̄re angeli sit ī loco. ¶ Respondeo. duo āgeli possunt operari ī vno loco. si ergo angelus esset ī loco solū p̄ operationez. sequeretur q̄ plures āgeli simul essent ī vno loco p̄ operationē q̄d reputatur impossibile. ¶ Sed contra. nobilius nō depēdet ab ignobiliore. s̄ essentia angeli est nobilior q̄ locus corporeus. ergo non dependet a loco corporeo. ¶ Responso dicendum q̄ qualiter angelus sit ī loco corporeo considerari potest ex modo q̄ corpus est ī loco. est em corpus ī loco per contactum loci. contactus autem corporis est per quantitātē dimensionem que ī angelo nō mouetur cum sit incorporeus. s̄ loco eius est ī eo quantitas virtualis. Sicut ergo corpus est ī loco per contactum dimensionē quantitatis. ita angelus est ī loco per contactum virtutis. Siquis autē velit virtutis contactum operatōz

vocare ppter hoc q̄ opari est prius effectus virtutis. Dicatur q̄ āgelus est ī loco per operationem. ita tamen q̄ per operationem non intelligatur sola motio sed quecūq̄ vnitō. qua sua virtute se corpori vnit p̄sidēdo v̄l continendo vel quocunq̄ alio modo. ¶ Ad primū ergo dicendum q̄ nihil prohibet aliquid esse prius simpliciter / q̄d nō est prius quantum ad hoc. sic corpus subiectum est simpliciter prius superficie. sed non quantum ad hoc q̄d est coloratus. Et similiter prius simpliciter est corpus q̄ contactus. corpus tamen est ī loco p̄ contactū dimensionē quantitatis. et similiter āgelus per contactū virtutis. ¶ Ad secūm dicendum q̄ si aliquid perfecte mouetur ab vno motore / non mouetur q̄ ab alio simul moueatur. immediate. vnde rō magis valet ad oppositū q̄ p̄positū; .v. .q.

Hoc secūduz sic procedit. Videtur q̄ angelus non possit moueri de extremo ī extremum qñ pertranseat mediū. omē em q̄d mouetur / prius est ī mutari q̄ ī mutatum esse. vt probatur ī .vi. Philosophoz. Sed si āgelus mouetur de extremo ī extremum. puta de a. ī b. est ī mutatum esse. ergo prius erat ī mutari. sed nō qñ erat ī a quia tūc non dum mouebatur. ergo qñ erat ī c. quod est mediū iter a et b. et sic oportet q̄ pertranseat mediū. ¶ Respondeo. si angelus mouetur de a. ī b. sine hoc q̄ pertranseat mediū. oportet q̄ corrumpatur ī a. et terminetur ī b. sed hoc est impossibile quia sic nō est idem angelus. ergo oportet q̄ pertranseat mediū. ¶ Sed contra. Omē q̄d pertranseat mediū oportet q̄ prius pertranseat egle sibi. aut minus aut maius. vt dicitur .vi. Philosophoz et ad sensum apparet. sed non potest esse minus spaciū q̄ āgelus q̄ est idis

uisibilis : oportet ergo quod pertransseat
equale quod est locus indivisibilis
et punctalis : infinita autem sunt puncta
inter quolibet duos terminos motus :
si ergo necesse esset quod angelus in suo
motu pertransiret medium oportere-
ret quod pertransiret infinita quod est
impossibile . ¶ **I**tem dicendum quod : an-
gelus si vult potest moueri de vno
extremo in aliud absque hoc quod per-
transseat medium : et si vult potest per-
transire omnia media . Cuius ratio
est quia corpus est in loco sic con-
tentum ab eo : et ideo oportet quod in mo-
uendo sequatur loci additionem : ut scilicet
licet pertransseat media prius quam ad ex-
trema loci perueniat : sed cum ange-
lus sit in loco per contactum virtutis
non subditur loco ut contentus ab
eo : sed magis continet locum sua vir-
tute supereminens loco . Unde non
habet necesse ut sequatur in suo mo-
tu additiones loci : sed voluntati sue
subest quod applicet se per contactum
virtutis huic loco et illi : et si vult
absque medio : sic etiam intellectus potest
applicari intelligendo vni extremo
puta albo et postea nigro indifferen-
ter : non cogitando de medijs coloribus
quibus corpus subiectum colori non
possit moueri de albo in nigrum nisi
per media . ¶ **A**d primum igitur di-
cendum quod verbum Philosophi et eius
probatio locum habet in motu con-
tinuo : Sed motus angeli non oportet
quod sit continuus : sed ipsa succes-
sio applicationum predictarum mo-
tus eius dicitur : sicut et successio co-
gitationum vel afflictionum dicitur
motus spiritualis creature secundum
Aug. viii . super Gen . ad lram .
Ad secundum dicendum quod hoc non ac-
cidit per corruptionem angeli aut no-
uam creaturam : sed quod eius virtus super-
eminet loco . ¶ **A**d illud vero quod in
contrariis dicitur : dicendum est quod
Angelus non est in loco per commes-
surationem sed per applicationem super

virtutis ad locum : que quidem vir-
tus potest esse indifferenter et ad lo-
cum diuisibilem et indivisibilem .
Unde potest continue moueri sicut
aliquid in loco diuisibili existens con-
tinue in recipiendo spacium : secundum
vero quod in loco indivisibili est non potest
eius motus esse continuus : nec etiam
pertransire omnia media ;

Quando quereretur de homi-
ne et primo quantum ad bonum
nature . Secundo quantum ad bo-
num gratie . Tercio quantum ad bonum
glorie . ¶ **C**irca primum quereretur
tria . Primo . de vniione anime ad cor-
pus . **U**t scilicet anima adueniente
corpore corrumpatur omnes forme que
prius inerat et substantiales et ac-
cidentales . Secundo de potestate li-
beri arbitrii . **U**t scilicet homo
absque gratia possit se ad gratiam prepara-
rare . Et tercio de dilectione natura-
li . **U**t scilicet homo in statu inocentie
dilexerit deum plus quam omnia et super
seipsum ; .vi . q .

Ad primum sic proceditur . **Q**ui-
detur quod per aduentum anime
non excludantur omnes forme
que prius inerat : dicitur enim Gen .
primo . **I**formauit deus hominem de
limo terre et inspirauit in faciem eius
spiraculum vite : frustra autem formasset
corpus si inspirando animam for-
ma quae formando indiderat exclu-
deretur : non ergo adueniente ani-
ma tolluntur omnes forme preceden-
tes . ¶ **R**espondeo . necesse est quod anima
sit in corpore formato et disposito
multis dispositiombus : si ergo ad-
ueniens anima omnes preceden-
tes formas et dispositiones amo-
uet : sequitur quod anima in instanti
totum corpus informet : quod videtur
esse solius dei . **R**espondeo . anima non
est nisi in corpore mixto : sed mixto
elementorum non fit solum secundum
materiam sed etiam secundum formas : alioquin
esset corruptio : ergo anima non exclu-

dit omnes formas in materia inueni-
tas. **P**roterea anima est perfectio
perfectiois autem non est corrupere
sed perficere. non ergo adueniens
corpori corrumpit formas preexisten-
tes. **S**ed contra omnis forma
adueniens existenti in actu est for-
ma accidentalis. forma enim substan-
tialis facit actu esse simpliciter. si
si anima adueniens non destrue-
ret preexistentes formas sed eis sup-
adderet. sequeretur quod adueniret
existenti in actu. quod quilibet forma
sit actu facit esse in actu. ergo anima
adueniens excludit formas preexi-
stentes. **R**esponso dicendum quod
impossibile est in uno et eodem esse
se plures formas substantiales. et
hoc ideo quia ab eodem res habet
esse et unitatem. manifestum est autem
quod res habet esse per formas. unde
et per formam res habet unitatem.
et propter hoc ubicumque est multi-
tudo formarum non est unum simpliciter.
sicut homo albus non est unum
simpliciter. nec animal bipes esset
unum simpliciter si ab alio esset ani-
mal et ab alio bipes ut dicit Philo-
sophus. **S**ed sciendum est quod
forme substantiales se habent ad-
inuicem sicut numeri ut dicitur in .viii.
Metaphysice. vltima sicut figure
ut de partibus anime dicit Philo-
sophus in .ii. de anima. Semper
enim maior numerus vel figura vir-
tute continet in se minorem. sicut quater-
narius quaternarium et pentagonum
tetragonum. **E**t similiter perfectio-
rum forma virtute continet in se im-
perfectiorem. ut maxime patet in
animalibus. Anima enim intellecti-
ua habet virtutes ut conferat corpo-
ri humano quicquid offert sensitiva in brus-
tis. et similiter sensitiva facit in ani-
malibus quicquid nutritiva in plan-
tis. et adhuc amplius. frustra er-
go esset in homine alia anima sen-
sitiva preter intellectiuam ex quo

anima intellectiva virtute conti-
net sensitivam et adhuc amplius.
sicut frustra adderetur quaternarius
posito quinario. **E**t eadem ra-
tio est de omnibus formis substan-
tialibus usque ad materiam primam.
ita quod non est in homine diuersas
formas inuenire substantiales sed
solum secundum rationem. sicut con-
sideramus eum ut viventem per ani-
mam nutritiuam. et ut sentientem
per animam sensitivam et sic de alijs. **M**anife-
stum est autem quod semper adueni-
ente forma perfecta tollitur imper-
fecta. sicut etiam adueniente figu-
ra pentagoni tollitur figura qua-
drati. **U**nde dico quod adueniente a-
nima humana tollitur forma sub-
stantialis que prius inerat. alio-
quin generatio unius esset sine cor-
ruptione alterius quod est impos-
sibile. forme vero accidentales que
prius inerant disponentes ad ani-
mam corrumpuntur quidem. non
per se sed per accidentem ad corrupti-
onem subiecti. unde manent eadem
specie sed non eadem numero. sicut
etiam contingit circa dispositiones
formarum elementorum que pri-
mitus materie aduenire apparent.
Ad primum ergo dicendum secun-
dum Basilium. quod spiraculum vite
dicitur ibi gratia spiritus sancti. et
sic obiectio cessat. si autem ut Au-
gustinus dicit spiraculum vite sit
ipsa anima. non oportebit dicere quod
alia forma formatum sit corpus ho-
minis de limbo terre. quod ipso spiracu-
lo vite diuinitus inspirato. non enim
formatio illa tempore precessit inspi-
rationem. nisi forte velimus dicere
illam dispositionem referri ad di-
spositiones accidentales. puta fi-
guras et alia huiusmodi que quo-
dammodo rationis ordine prein-
telliguntur in corpore ante animam
intellectivam. sicut materiales dis-

positōnes: quibz tamē p̄telligi-
tur ipsa aīa intellectiua: nō q̄ntuz
est intellectiua: sed inquātum cō-
tinet in se virtutem aliquaz de im-
p̄fectōribz formis. ¶ Ad h̄m dicē-
dū q̄ anima cū aduenerit corpori/
non facit esse corpus effectiue sed
formaliter tantum. Effectiue autē
facit esse corp⁹ id quod dat corpori
formaz vt perficiens v̄l disponēs:
aut id quod cooperat⁹ ad formaz:
paulatim autem et ordine quodā
inducendo materiam ad p̄p̄inqui-
orem formam aut dispositionem:
quāto em̄ p̄p̄inquoꝝ fuerit forma
aut dispositio: tāto minor erit re-
sistentia ad introductionē formę
et dispositionis complete: facilius
em̄ fit ignis ex aere q̄ ex aqua: q̄
uis vtracq; forma immediate asit
materie. ¶ Ad terciū dicenduz q̄
Auerrois posuit formas elemēto-
rum actu remanere ī mixto: quod
nō potest esse quia formę elemēto-
rum non possunt esse in vna parte
materie simul: ⁊ sic oportet q̄ sint
in diuisis partibz materie que di-
stinguūtur secūdū dimēsiuę q̄nti-
tatis dimēsiōnez: et sic oportebit
q̄ v̄l plura corpora sint simul v̄l q̄
nō sit mixtio vera totius ad totuz:
sed mixtio ad sensum secūdū mi-
nima iuxta se posita. Auerrois aē
ī tercio celi dicit q̄ formę elemen-
toruz sunt medie inter formas s̄b-
stantiales et accidentales: ⁊ q̄ re-
cipiunt magis et minus: ⁊ sic for-
mis elementoruz remissis et quo-
dammodo ad mediuꝝ redactis fit
mixtio: sed hoc est minus possibi-
le q̄ primum: naz forma substan-
tialis est termin⁹ quidaz esse spe-
cifici. Vnde in indiuisibili est ratō
formę sicut ratio numeri ⁊ figure:
nec est possibile vt intendatur vel
remittatur: sed omnis additio vel
substractio facit aliam speciem: et
ideo aliter dicendum secūdū P̄bi-

iosophum in primo de generatio-
ne. ¶ Formę miscibilium non ma-
nent in mixto actu sed virtute: p̄
ut scz virtus formę s̄bstantialis ma-
net in qualitate elementalī licet re-
missa: et quasi ad mediū redacta.
Qualitas enim elementalī agit
in virtute formę s̄bstantialis: ali-
oquin actio que est per calozē ig-
nis non terminaretur ad formam
s̄bstantialem. ¶ Ad quartū di-
cenduz q̄ anima cum sit forma est
perfectio quedaz particularis nō
autēz vniuersalis: et ideo ea adue-
niēte: sic aliquid p̄ficiat⁹ vt tñ aliud
corrumpatur; vij. q.

AD secundum sic proceditur.
Videtur q̄ homo absq; gr̄a
per solam naturalem arbi-
trij libertatem possit se ad gratiaz
p̄parare: quia vt dicitur Pro-
uīb. xvj. Hominis est p̄pa-
rare animam: hoc autem dicit⁹ esse
alicuius quod est in eius potesta-
te constitutuz: ergo ī hominis po-
testate constitutum est q̄ possit se
ad gratiā p̄parare: ergo nō ad-
huc indiget auxilio gr̄ie. ¶ P̄g.
Anselm⁹ dicit in libro de casu dia-
boli: q̄ nō ideo aliquis carz gr̄a q̄
deus non vult dare: sed q̄ ipse hō
nō vult accipere. Si ergo vellet pos-
set accipere: p̄ ergo si vult ad gr̄az
se p̄parare absq; exteriori auxi-
lio. Sed dicebat⁹ q̄ hō indiget in h̄
auxilio gr̄ie q̄ntuz ad exterius mo-
uēs. ¶ Cōtra homo p̄ moueri nō
solū ad ouersioꝝ ex bonis s̄ etiā ex
p̄ctis: sicut si aliquis videt aliquē
enormiter peccātē ⁊ ex horrore pec-
cati ad deū ouitit⁹: s̄ p̄ctm nō est a
deo: ergo absq; dei opatione p̄ se
hō ad gr̄az p̄pare. ¶ Sed cōn p̄
hoc ad gr̄am p̄pamur q̄ ad deū
ouertimur: Sed ad h̄ indigemus
auxilio diuine gratie: dicit⁹ enim
threnorum quarto: Cōuerte nos
dñe ad te ⁊ ouertimur: ergo hō idē

get auxilio diuine gratie ad hoc qd ad gratiaz se preparet. **¶** **P**re ad nihilum potest se homo preparare nisi cogitando: sed ad hoc ipm ho indiget auxilio gratie. dicitur em secunda ad Corinthios. iij. non qd sufficentes sim9 excogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: ergo indigemus auxilio diuine gratie ad h qd nos ad gratiaz preparem9.

Responsio dicenduz: qd i hac questione est cauendus error quidam Pelagij qui posuit qd per liberz arbitrium homo poterat implere legem et vitam eternam mereri: nec indigebat auxilio diuino nisi qntu ad hoc qd sciret quid facere deberet: scdm id Psalmiste: doce me facere voluntatem tuam. Sed quia hoc nimis parum videbatur vt solam scientiaz haberemus a deo: charitatem aut qua precepta legis impleretur haberemus a nobis. Ideo postmoduz Pelagianu posuerit: qd initiu boni operis est homini ex se ipso dum consentit fidei per liberuz arbitrium: sed consumatio est ho a deo. Preparatio autem ad initium boni operis pertinet. Vnde ad errorem pelagianu pertinet dicere qd homo possit se ad gratiam preparare absq auxilio diuine grtie. Sed hoc est contra Apostolum qd dicit ad philipen. i. qui cepit in vobis opus bonum ipse perficiet.

Dicendu e ergo qd ho indiget auxilio diuine gratie non soluz ad merendum sed etiaz ad h qd scilic3 ad gratiam se preparet aliter tamen et aliter. Nam meret9 homo per actum virtutis: cu non solum bona agit sed etiam bene: ad qd requiritur habit9 vt dicitur in scdo ethi. Et ideo ad meredu requirit9 habitualis gra. Sed ad hoc qd ho preparet se ad habitu consequendu no indiget alio habitu qd sic est9 procedere i infinitu: indiget aut dmo

auxilio / non solu qntum ad exterius ora mouentia put scilicet ex dmo prouidentia procuratur ho occasiones salutis: puta predicatōis exempla et interdum egritudines et flagella: sed etiam qntu ad interius orem motum put deus cor homis mouet ad bonum iuxta illud proverbiorum. xxi. cor regis in manu dei et quocūq voluerit vertz illud. Et qd h necessariu sit probat Philosophus in quodam capitulo de bona fortuna. homo em agit voluntate: voluntatis autem principuz electio: et electionis consilium. Si autem queratur quare consiliari incipiat: non potest dici qd ex consilio consiliari incipit: quia sic esset in infinituz procedere. Vnde oportet aliquod exterius principu esse qd moueat mentem humanaz ad consiliandum de agendis: hoc autem oportz esse melius humana mete: non ergo est corpus celeste qd est infra intellectualem virtute h de9 vt Philosoph9 ibidem concludit. Sicut ergo omnis motus inferiorum corporum que no semper mouentur principuz est motus celi: ita omnium motuum inferioru metium principium est a deo mouente: sic ergo nullus potest se ad gratia preparare nec aliquid boni facere nisi per auxilium diuinum.

¶ Ad primum ergo dicenduz qd per hoc qd hominis est ad gratiam se preparare per liberz arbitriu: non excludit9 necessitas diuini auxiliij: sicut nec p hoc qd ignis est calefacere excludit9 necessitas celestis mot9. **¶** Ad .ij. dicendu qd de9 mouz omnia s9 motuz eoz: et ideo dmo mot9 a qbusda pticipat9 cu nitate: a natura aut rōnali pticipat9 cu libertate: ppter h qd vtus rōnal se hē ad opposita et ideo sic de9 mouet mētem hūanaz ad bonu: qd tñ ho pē huic motōi resistere: et sic ex do e qd ho

mo se ad gratiam prepararet. Sed quod gratia careat non habet causas a deo sed ab homine secundum illud **Osee .xiii.** Ex te perditio tua israel tantummodo ex me auxilium tuum. **Ad .iii.** dicendum quod licet peccatum non sit a deo / tamen deus peccatum aliquando ordinat ad hoc quod sit aliquid cui salutis occasio; **viii . q .**

H D tertium sic procedit. Videtur quod primum homo in statu innocentie non dilexerit deum super omnia et plus quam seipsum. sic enim diligere deum est maxime merito; sed primus homo in statu illo non habuit unde posset proficere per meritum ut dicitur **i . xxiii . dis . ii . simon .** ergo primus homo in statu illo non dilexit deum plus quam seipsum. et super omnia. **De .** sic diligere deum est maxima preparatio mentis humanae ad gratiam consequendam. primus autem homo in statu illo / per gratiam non habuisse / sed sola naturalia. ergo non dilexit deum plus quam seipsum et super omnia. **De .** natura in se recurva est. quia scilicet omnia que amat retorquet ad se. sed propter unumquodque tale et illud magis. ergo naturali dilectione plus diligebat seipsum quam deum. non ergo diligebat deum super omnia. **Sed** contra. si non diligebat deum plus quam seipsum. aut ergo minus se. aut equaliter sibi. et utroque modo sequitur quod seipso homo frueretur dum se non referret in deum. frui autem seipso inducit perversitatem peccati. ut **Aug . do .** cet. ergo primum homo in statu innocentie iam erat perversus per peccatum quod est impossibile. sequitur ergo quod dilexerit deum super omnia.

R dicendum quod si homo factus fuit in gratia ut ex verbis **Aug . et Basilii** haberi potest. questio ista locum non habet. Manifestum est autem quod existens in gratia per charitatem diligit deum super seipsum. sed quia possibile fuit deo quod hominem faceret in puris

naturalibus. utile est considerare ad quantum se dilectio naturalis extendere possit. Dixerunt ergo quidam / quod homo vel angelus in puris naturalibus existens diligit deum plus quam seipsum naturali dilectione secundum amorem concupiscentie. quia scilicet bono diuino magis frui desiderat. tanquam maiori et suauiori. sed secundum amorem amicitie naturaliter homo diligit plus seipsum quam deum. Est enim amor concupiscentie qui dicitur amare illud quo volumus uti vel frui. sicut vinum vel aliud huiusmodi. Amor amicitie est qui dicitur amare amicum cui bonum volumus. Sed ista positio stare non potest. dilectio enim naturalis est quedam naturalis inclinatio indita nature a deo. nihil autem naturale est persuasum. Impossibile ergo est quod aliqua naturalis inclinatio vel dilectio sit peruersa. Peruersa autem dilectio est ut aliquis dilectione amicitie diligit plus se quam deum. ergo non potest talis dilectio esse naturalis. Dicendum est ergo quod diligere deum super omnia plus quam seipsum / est naturale. non solum angelo et homini. sed etiam cuilibet creature secundum quod potest amare aut sensibilibiter aut naturaliter. inclinationes enim naturales maxime cognosci possunt in his que naturaliter agunt absque rationis deliberatione. sic enim agit unumquodque in natura sicut aptum nature est agere. Videmus autem quod unaqueque pars naturalis quidam inclinatio inclinatur / et operatur ad bonum totius. etiam cum periculo aut detrimento proprio. ut patet cum aliquis manum exponit gladio ad defensionem capitis. ex quo dependet salus totius corporis. Unde naturale est quod quilibet pars suo modo potest amet totum quam seipsum. Unde et secundum hanc naturalem inclinationem sanctus et politica virtute / boni civis mortis periculo se exponit pro bono

no communi. Manifestū est autē qd deus est bonum commune toti⁹ vniuersi ⁊ omniū partiū ei⁹. **U**n de quolibet creatura suo modo naturaliter plus amat deum q̄ seipsam. **I**nsensibilia quidē naturaliter. bruta vero animalia sensitue. **C**reatura vero rationalis per intellectualem amorem qui dilectō dicitur. **A**d primū ergo dicendum qd diligere deū vt est p̄cipium toti⁹ esse ad naturalem inclinatioem siue dilectionem pertinet. sed diligere deum p̄out est obiectum beatitudinis est gratuite dilectionis in q̄ meituz consistit. **N**ec tñ necessariū ē vt i hoc sustineamus smāz **M**agistri dicentis qd homo i primo statu non habuit gratiam per quam mereri posset. **A**d secundum dicendum qd naturali dilectōne qua deus naturaliter super omnia diligitur. potest aliquis magis ⁊ minus vtī. et quando in summo fuerit tunc est summa p̄paratio ad gratiam habendam. **A**d terciū dicendum qd inclinatio rei naturalis est ad duo. scilicet ad moueri ⁊ ad agere. illa autē inclinatio nature que est ad moueri in seipsam recurua est. sicut ignis mouet sursum p̄pter sui conseruationem. sed illa inclinatio nature que est ad agere nō est recurua i seipsam. nō em ignis agit ad ḡnanduz ignem p̄pter seipsam. sed p̄pter bonū generati. qd est forma eius. ⁊ vterius p̄pter bonū comune qd est conseruatio speciei. vnde patet qd non est vniuersaliter verum. qd omnis dilectio naturalis sit i se recurua;

Deinde querebat de his q̄ pertinent ad bonū gr̄e. **E**t p̄mo de his que pertinent ad ip̄m bonū gr̄e. **S**cdō de his q̄ p̄tinēt ad malū culpę qd ei opponit. **C**ir

ca bonū gr̄e querebat. p̄mo de eo qd p̄tinē ad omēs. **S**cdō de eo qd p̄tinē ad clericos. **T**ercio de eo qd p̄tinē ad religiosos. **C**irca ea vero que p̄tinēt ad omnes. querebatur de duabus partibus penitentie. **P**rimo de contritōe. **Q**uā sci licet contritus teneatur magis velle esse i inferno q̄ peccare. **S**ecundo de confessione. **E**quit alia q̄stio

.ix. .q.

Ad primū sic procedit. **V**idetur qd contritus nō debeat magis velle esse i inferno q̄ peccare. pena em inferni est eterna et irremediabilis. de peccato autē potest liberari p̄ penitentiā. ergo debet magis velle peccare q̄ esse i inferno. **P**reterea pena inferni includit culpam. vna enim de penis inferni est vermis id est consciētie remorsus de culpa. **C**ulpa autē nō includit penam inferni. ergo magis ē eligēda culpa q̄ pena inferni. **S**ed cōtra est qd Ansel. dicit i libro de similitudinibus. qd aliquis debet magis eligere esse i inferno sine culpa. q̄ i paradiso cum culpa. qd innocens i inferno nō sentiret penas et peccato i paradiso nō gauderet de gloria. **R**esponsio dicendum qd contritus tenetur in generali velle pati magis q̄ cum q̄ penam q̄ peccare. et hoc ideo. quia contritio non potest esse sine charitate p̄ quam omnia dimittuntur peccata. **E**x charitate em homo pl⁹ diligit deum q̄ seipsam. peccare autē est facere contra deum. p̄m̄ri autem est aliquid pati contra seipsū. **U**n de charitas hoc requirit vt q̄libet penam homo contritus p̄eligat culpę. sed i speciali descendere ad hanc penam vel ad aliam non tenetur. quimmo stulte faceret si q̄ seipsam vel aliū sollicitaret sup huiusmodi p̄ticularibus penis. **M**a

manifestum est enim quod sicut delectabilia plus mouent in particulari considerata: quam in communi: ita et terribilia plus terrant si in particulari considerentur. Et aliqui sunt qui minori tentatione non cadunt qui forte in maiori caderent. sicut aliquis audiens adulterium non imitatur ad libidinem. sed si per considerationem descendat ad singulas illecebras magis mouetur. et similiter aliquis non refugeret mortem pro christo pati. sed si descenderet ad considerandum singulas penas magis retraheret. Et ideo descendere in talibus ad singularia est inducere hominem in tentationem. et precipere occasiones peccandi. Ad primum ergo dicendum. quod culpa mortalis de se perpetua est et irremediabilis. sed ex sola dei misericordia remedium habet. quia plus preponderat bonum diuinum contra quod agit culpa. bono nature create. cui opponitur pena. quam perpetuitas penae temporalitati culpe. Ad secundum dicendum quod remorsus conscientie non est culpa. sed consequens ad culpam. et posset esse sine culpa. ut in eo qui habet conscientiam errantem de preterito commisso. sic si aliquis credidit aliquid a se prius commissum esse illicitum. quod tamen licitum erat. et ipse dum faceret licitum reputabat;

Demum circa confessionem que debentur tria. Primo utrum sufficiat quod aliquis scripto confiteatur. an oporteat quod confiteatur verbo. Secundo an aliquis teneatur statim confiteri habita oportunitate. vel possit expectare usque ad quadragesimam. Tercio utrum presbyter parochialis debeat credere suo parochiano dicenti se alteri confessus et dare ei eucharistiam

am vel non;

Ad primum sic procedit. Videtur quod sufficiat si aliquis scripto confiteatur. Confessio enim requiritur ad manifestationem peccati. sed peccatum manifestari potest scripto sicut et verbo. ergo sufficit quod confiteatur scripto. Sed contra est quod dicitur ad Romanos decimo Ore confessio fit ad salutem. Responsio dicendum. quod confessio est quoddam sacramentale. sicut enim in baptismo requiritur aliquid ex parte ministri. scilicet ut abluatur. et verba proferat. Et aliquid ex parte suscipientis sacramentum. ut scilicet intendat et abluatur. Ita in sacramento penitentie ex parte sacerdotis requiritur quod absoluat sub aliqua forma verborum. ex parte vero penitentis requiritur quod se clauibus ecclesie subiiciat. peccata sua per confessionem manifestans. de necessitate ergo sacramenti est quod sua peccata manifestet. et contra hoc nullus dispensare potest. sicut nec contra baptismum. sed quod fiat manifestatio verbo non est de necessitate sacramenti. alioquin nulla necessitate posset aliter aliquis effectum huius sacramenti percipere nisi ore confitendo. quod patet esse falsum. Nam mutis vel quibuscumque aliis qui verbo confiteri non possunt. sufficit scripto vel nutibus confiteri. Nulla autem necessitate potest aliquis baptizari nisi in aqua. propter hoc quod aqua est de necessitate sacramenti. sed ex institutione ecclesie tenet homo qui potest. ut verbo confiteatur. non solum propter hoc. ut homo ore confitens. confitendo magis erubescat. et ut qui ore peccauit ore purgetur. sed etiam in omnibus sacramentis accipit id cuius est communior usus sic in sac-

mentali ablutione baptismi acci-
 pitur aqua. qua homines comuni-
 us utitur ad abluendum. et in eucha-
 ristia panis qui est communior cibo.
 unde et in manifestatione sacramen-
 tali peccatorum. convenit uti verbis.
 quibus homines communius et expressius
 suos conceptus significare con-
 sueverunt. Et attendendum est quod in hoc
 sacramento non imprimitur character
 sicut in baptismo. sed solum con-
 fertur gratia ad remissionem pec-
 cati. quam remissionem nullus con-
 sequitur peccando. peccat autem qui
 ordinationem ecclesie pretermit-
 tit. Unde in baptismo qui huc ea
 que sunt de necessitate sacramenti
 pretermittens statuta ecclesie. consequitur
 characterem sacramenti. sed non sa-
 cramenti effectum. hic autem nihil
 consequitur. Rationes autem
 que ad utramque partem ducuntur.
 non multum cogunt. nam neque ma-
 ifestatio ita expresse fieri potest scri-
 pto sicut verbo. Et quod dicitur Ore
 confessio fit ad salutem. non intelli-
 gitur de confessione peccatorum. sed
 de confessione fidei.

Questio .xi.

Hsecundum sic proceditur.
 Videtur quod aliquis possit differ-
 re confessionem suam usque ad
 quadragesimam. Quicumque enim
 huc preceptum ecclesie non delin-
 quit. sed ecclesia statuit quod semel in
 anno homines propria peccata con-
 fiteantur. ergo si aliquis expectat
 usque ad terminum ab ecclesia insti-
 tutum. non peccat. Preceptum bap-
 tismus est sacramentum necessitatis.
 sicut et penitentia. sed catechumenus
 non peccat. si differat baptismum
 usque ad sabbatum sanctum. ergo
 pari ratione nec contritus peccat.
 si differat confessionem usque ad qua-
 dragesimam. Preceptum maioris ne-
 cessitatis est contritio quam confessio.

quia confessio sine contritione non
 valet ad salutem. contritio autem
 sine confessione potest in aliquo ca-
 su valere. sed ille qui est in peccato
 non tenetur statim conteri. inten-
 tione ea que causat peccatum alio-
 quin peccator per singula momen-
 ta peccaret. ergo nec contritus tenetur
 statim confiteri. ita quod peccator
 si secus agat. Sed contra magis
 est subueniendum morbo spiri-
 rituali quam corporali. si aliquis sub-
 iectus morbo corporali. periculo se
 committeret. nisi remedium medi-
 cine quereret quam cito possit. et ex ne-
 gligentia peccaret. multo ergo magis
 peccat qui differt remedium con-
 fessionis adhibere contra spirituale
 morbum peccati. Responsio di-
 cendum. quod laudabile est quod quam cito
 commode peccator potest. suum
 peccatum confiteatur. quia in sa-
 cramento penitentie confertur gra-
 tia. que hominem reddit magis fir-
 mum ad resistendum peccato. Quis-
 dam autem dixerunt quod tenetur con-
 fiteri quam cito oportunitas confiten-
 di se obtulerit. ita quod si differat. pec-
 cat. Sed hoc est contra rationem
 precepti affirmativi. quod licet obli-
 get semper. non tamen obligat ad
 semper. sed pro loco et tempore. tem-
 pus autem implendi preceptum de
 confessione videtur. quando immi-
 net aliquis casus in quo necesse est
 homini. quod sit confessus. puta si im-
 mineat ei mortis articulus. vel ne-
 cessitas accipiendi eucharistiam.
 aut sacrum ordinem. vel aliquid hu-
 iusmodi. ad quod oportet hominem
 per confessionem purgatum pre-
 parari. Unde si aliquid horum immi-
 neat. et aliquis confiteri pretermittit.
 peccat. dummodo debita oppor-
 tunitas assit. et quod ex precepto ecclesie
 omnes fideles tenentur. saltem se-
 mel in anno precipue in festo pas-
 che sacramenti communionem reci-

pere. ideo ecclesia ordinavit ut se-
mel in anno quando imminet tem-
pus accipiendi eucharistiam oēs
fideles cōfiteātur. Dico ergo q̄ dif-
ferre confessionez vsq; ad hoc tem-
pus per se loquendo licitū est. sed
per accidēs potest fieri illicitū. pu-
ta si immineat aliquis articulus i q̄
cōfessio requirat. vel si aliq; ppter
contemptum / confessionem differat.
et similiter per accidēs posset
esse talis dilatio meritoria. si ad h̄
differat ut prudentiori cōfiteretur.
vel deuotius ppter sacz temp̄.

Primas ergo rōnes cōcedimus.

Ad illud vero quod i cōtrarū obij-
citur dicendum. q̄ morbo corpora-
lis nisi per medicinz remediūz ex-
tinguatur semp̄ inualefcit i pei. /
nisi forte etiam virtute nature fu-
erit extinctus. morbus autez pcfi
extinguatur per contritionem vnde
de non est simile. Sequitur alia
questio;

.xij.

.q.

HD terciū sic proceditur. Di-
detur q̄ sacerdos parochia-
lis non debeat credere suo s̄b-
dito / dicenti se alteri confessum. ut
ppter h̄ ei eucharistiā det. frequē-
ter em̄ i ip̄a confessione aliqui cōte-
runtur. qui prius contriti non fu-
erunt. sed sacerdos debet subditum
suū q̄ntum potest ad bonum indu-
cere. ergo videt̄ q̄ om̄io ab eo ex-
petere debet q̄ sibi cōfiteat. **P**ro-
proubiorum. xxvij. dicitur pasto-
ri ecclesie. diligenter agnosce vul-
tum pecoris tui. sed hoc nullo mo-
do melius potest fieri q̄ per confes-
sionem. ergo debz ab eo exigere q̄
sibi confiteatur. **S**ed contra. si
sibi confiteret̄ / possz dicere que vel-
let. et crederetur ei. ergo etiaz de h̄
debet sibi credi q̄ sit cōfessus. **R**e-
spōsio dicendūz. q̄ in foro iudiciali
creditur homini contra se. sed non

pro se. i foro autez p̄mentie cre-
ditur et pro et contra se. Est ergo
distinguedū. q̄ dupliciter fit im-
pedimentum quo aliquis a perce-
ptione eucharistie impediatur. si
enim sit impedimentum ad forum
iudiciale pertinens. puta excom-
municatio / non tenetur sacerdos suo
subdito credere quem excommuni-
catus nouit / nisi ei de absolutione
constet. si autem sit impedimentūz
quod ad forūz p̄mentie pertinet
at scilicet peccatum / tenetur ei cre-
dere et iniuste agit / si denegat ei eu-
charistiam. qui perhibet se confes-
sum et absolutum ab eo qui absol-
uere potuit. vel auctoritate aposto-
lica v̄ auctoritate episcopi. **A**d
primum ergo dicendū. q̄ illud bo-
num quod homines in confessione
cōsequūt̄ iam cōsecut̄ est ille q̄ cō-
fessum se dicit. et hoc si verūz dicit /
si autem falsum dicit / pari ratione
posset falsum dicere confitēdo. **N**ec
p̄ aliquis alicuius hominis aucto-
ritate compelli ad confitēdum pec-
catum quod alteri confessus est. q̄
absoluere potuit. quia sicut iaz di-
ctū est / confessio peccatorū quoddā
sacramētale est diuino imperio s̄b-
iacens non humano. **A**d secun-
dum dicendum q̄ spiritualis pa-
stor vultum pecoris sui debet dilige-
ter agnoscere / considerando exteri-
us vitam eius. sed per modum cō-
fessionis nō potest diligentiz scrui-
tari. s̄ oportet q̄ credat ea que si-
bi a suo subdito dicāt̄;

DEmde querebantur duo. de
his que pertinent ad deicos
Et primo de officio ecclesie.
Vtrum ille qui est p̄bendatus in
duabus ecclesijs / in die quo diui-
sum officium in vtracq; ecclesia ha-
betur debeat vtrūq; officiuūz dicere.
Secūdo de studio theologie vtrūq; ali-

quis teneatur dimittere studium
theologie etiā si sit apt9 ad docens-
dum alios: ad hoc qđ itendat salus-
ti animarum;

.xiii. q

HD primuz sic procedit. **V**idetur qđ aliqs i tali casu debeat
vtriusq; officium dicere: onus
em debz rñdere emolimēto: ille ergo
qđ habet emolumentuz p̄bēde
in duabus ecclesijs / debet on9 sus-
ferre vtriusq;: vt scilic3 vtriusq; ec-
clesiē officium dicat. ¶ **P**re. iustū
esse videt̄ vt si habet maius emo-
limentum ab vna ecclesia: in qua
forte cantatur proluxius officium:
qđ etiam maius onus subeat pro-
luxius officium dicendo: non ergo
ad eum pertinet electō: sed vlt̄ debz
vtrunq; dicere: vel debet dicere of-
ficiū ecclesiē i qua habz pingui-
us beneficium. ¶ **S**ed in contrariis
um inducebatur consuetudo. ¶ **R**es-
ponso dicendum: qđ supposito qđ
aliqs licite sit p̄bēdatus in dua-
bus ecclesijs scilicet ex dispensati-
one. Consideranduz est qđ ille qui
in aliqua ecclesia p̄bendam acci-
pit duobus obligatur: scilicet deo
vt ei debitas laudes exoluat p̄ ei9
beneficijs: ⁊ ecclesiē de qua accipit
sumptus. ¶ **E**a vero que ad ecclesiā
pertinent / subiacent dispensatio-
ni p̄latorū ecclesiē. ¶ **E**t ideo h̄ de-
bituz qđ debet ecclesiē debz exoluere
secundum qđ statutum est vel p̄ se-
ipsum / si sit p̄benda que requirit
residentiam / vlt̄ per vicarium si hoc
sufficiat secundum ecclesiē statutū
ac consuetudinē. ¶ **S**ed debitum qđ
debet deo per seipsum debet exoluere.
¶ **N**on refert autem qđtum ad de-
um quibz psalmis vlt̄ hymnis deū
laudet: vtrū dicat i vesp̄-
ris dixit dominus vel laudate pu-
eri dominum: nisi qđtum ad hoc qđ
homo debet sequi maioruz traditi-
nes. ¶ **E**t quia laudes deo debz quas

si vn9 homo: sufficit qđ semel officii-
um dicat scđm consuetudinē alic9
ecclesiarum quarum est clericus.
¶ **S**ed de electione officij rationabi-
liter videtur qđ debeat dicere officii-
um illius ecclesiē in qua maiorem
gradum habz: puta si i vna sit de-
canus: et i alia simplex canonic9:
debet dicere officium ecclesiē i qua
est decanus. ¶ **Q**uod si in vtraq; ecclesia
fuerit simplex canonicus: debet di-
cere officium dignioris ecclesiē: qđ-
uis forte in minori ecclesia habeat
opulentiozem p̄bendam / qđ tē-
poralia nullius momenti sunt spi-
ritualibus comparata. ¶ **S**i vero a-
b̄ ecclesiē sūt equalis dignitatis
potest sibi eligere quodcumq; offi-
cium quod voluerit: si fuerit ab v-
traq; ecclesia absens: si autem fu-
erit in aliqua earum p̄sens: debz
se conformare illis cum quibus con-
uersatur: et per hoc patet respon-
sio ad obiecta; .xiii. q

HD secundum sic proceditur.
Videtur qđ aliqs qui potest
saluti animarum curam im-
pendere: peccet si circa studiuz tem-
pus occupet. **D**icit enim ad **Sap.**
vltimo. Dum tempus habemus
operemur bonum. **N**ulla etia; est
grauior iactura qđ iactura tempo-
ris / non debet ergo aliquis totum
tempus i studio expēdere: differēs
saluti animarum curam impende-
re. ¶ **P**re. perfecti tenentur ad
id quod melius est / sed religiosi sūt
perfecti: ergo maxime religiosi de-
bent dimittere studiuz vt saluti a-
nimarum insistāt. ¶ **P**re. pe-
ius est errare in via morum: qđ in
via pedum / sed p̄latus tenetur
reuocare suum subditum si videat
eum errare in via pedū / ergo mul-
tomagis tenetur eum r̄uocare ab
errore qui est in via morū. ¶ **E**st au-
tem error: si hō p̄termittat quod
melius est / ergo p̄lat9 debz s̄bdi-

tum cogere. ut saluti animarū intendat. studio pretermisso. ¶ In contrarium inducebat consuetudo pro ratione. ¶ Responſio dicendū. q̄ aliqua duo possunt compari ad inuicem. et simpliciter. et secundū aliquem casū. Nihil enim prohibet illud q̄d est melius simpliciter. in aliquo casu minus esse eligendū. sic philosophi simpliciter melius est q̄ ditari. s̄ in tempore necessitatis ditari est magis eligendū. Et aliqua preciosa margarita ē charior vno pane. et tamen in aliquo casu. scilicet famis. panis preeligeret. s̄ in illud threnorum. i. Dererunt preciosa queq̄ pro cibo ad refocillandas animas. Est autem considerandum q̄ in quolibet artificio simpliciter melius est q̄ disponit de artificio. et dicit architector. q̄ manualis aliquis qui opere exequitur secundum q̄ ei ab alio disponitur. Unde in edificijs ostendit maior mercede conducitur q̄ disponit de edificio. licet nihil manibus operetur. q̄ manuales artifices qui dolant ligna et incidunt lapides. In edificio autem spiritus alii sūt quasi manuales operarij. q̄ particulariter insistent curę animarum. puta sacramenta ministrando v̄ aliquis huiusmodi particulariter agendo. Sed quasi principales artifices sūt episcopi. qui imperant et disponant qualiter predicti suum officium exequi debeant. propter quod et episcopi id est superintendentes dicunt. Et similiter theologie doctores sunt quasi principales artifices. qui inquirunt et docent qualiter alij debeant salutem animarum procurare. Simpliciter ergo melius est docere sacram doctrinam et magis meritorum si bona intentione agatur. q̄ impedire partitularum curarū salutem huius vel illius. Unde Apostolus de se di-

cit prime corintheorū primo. Non enim misit me Christus baptizare sed euangelizare. quous baptizare sit opus maxime conferens salutem animarū. Et secunde ad Timotheum secundo dicit Apostolus hęc commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere. Pa enim ratio demonstrat. q̄ melius est erudire de pertinentibus ad salutem. eos qui in se et in alijs proficere possunt. q̄ simplices qui in se tantum proficere possunt. In aliq̄ tñ casu necessitate imminente deberēt et episcopi et doctores intermisso proprio officio particulariter intendere salutem animarum. ¶ Ad primum ergo dicendū q̄ nullam iacturam temporis patitur q̄ quod est melius operatur docendo sacram doctrinā. v̄ qui ad hoc per studiū se disponit. ¶ Ad secundum dicendū. q̄ perfectus dicit aliquis dupliciter. Vno modo q̄ habet perfectionem. Alio modo q̄ habet statum perfectionis. Perfectio autem hominis in charitate consistit que hominē deo coniungit. Unde quantum ad dilectionem dei dicitur Gene. xvij. ambulā corā me et esto perfectus. Quātu vero ad dilectionem proximi post q̄ dñs dixerat diligite inimicos v̄ros. concludit. Mat. v. estote ergo perfecti. Statū autem perfectionis h̄re dicunt q̄ solemniter obligāt ad aliq̄d perfectioni annexū. Est autem aliq̄d annexū perfectioni charitatis dupliciter. Vno modo sic preambulū et preparatoriū ad perfectionem. ut paupertas. castitas. et huiusmodi. quibus hō retrahit a curis secularibus rez secularibus. ut liberius vacet his que dei sūt. Unde huiusmodi magis sūt quedā perfectionis instrumenta. propter quod Hieronymus exponens illud verbum Petri dicentis Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. dicit. q̄ non suffi-

fecit Petro dicere ecce nos reliqui-
mus omnia: sed addidit quod perfe-
ctum est et secuti sumus te. Quicumque
ergo vel paupertatem voluntariam
vel castitatem seruant: habent quidem
preparatorium perfectionis: sed non
dicuntur habere statum perfectionis: nisi
qui ex solenni professione ad huius-
modi se obligant. Secundum enim ali-
quod solemne et perpetuum dicitur ha-
bere aliquis statum: sicut patet in
statu libertatis vel matrimonii et si-
milium. Alio vero modo aliquid est
amexum perfectioni charitatis ut
effectus: ut scilicet aliquis curam
animarum suscipiat. Est enim perfe-
ctio charitatis ut aliquis propter
dei amorem pretermittat dulcedi-
nem contemplatiue vite quam ma-
gis amat: et accipiat actiue vite
occupaciones ad procurandum primo-
rum salutem. Quicumque ergo hoc
modo salutis proximorum intendit:
habet quidem aliquam perfectionis
effectum: sed non habet perfectionis
statum: nisi Episcopus qui cum quodam
solemni consecratione suscepit ani-
marum curam. Archidiaconi vero
et parochiales presbyteri magis
habent commissa quedam officia
quam per hoc in aliquo perfectionis
statu ponantur. Solum ergo religi-
osi et Episcopi dicuntur perfecti: quia
si statum perfectionis habent. Unde
de religiosi fiunt episcopi: sed non
archidiaconi vel plebani. Cum er-
go dicitur quod perfecti tenentur ad
hoc quod melius est: verum est si in-
telligatur de iis qui dicuntur perfe-
cti propter perfectionem charita-
tis: huiusmodi enim obligantur ex
lege interiori que inclinando obli-
gat. Unde ad hoc obligantur se-
cundum mensuram sue perfectionis
quam implent. Si autem intelli-
gatur de iis qui dicuntur perfecti propter
statum sicut episcopi et religiosi: non
est verum: non enim tenentur epi-

scopi nisi ad ea ad que se extendit
cura suscepti regimini: et religi-
osi non tenentur nisi ad ea ad que
obligantur ex voto sue professionis.
Alioquin esset obligatio ad infini-
tum: cum tamen et natura et ars et
omnis lex certos terminos habe-
at: dato tamen quod perfecti semper te-
nerentur ad illud quod melius est
non esset ad propositum sicut ex supra-
dictis apparet. Ad tertium ar-
gumentum dicendum: quod licet pre-
latus teneatur subditum suum re-
uocare ab omni malo: non tamen
tenet eum inducere ad omne me-
lius: et ideo hec ratio in propo-
sito locum non habet sicut nec alie
precedentes rationes que necessita-
tem non habent;

Demum querebantur duo de
iis que pertinent ad religio-
sos. Primo utrum religiosus
teneatur obedire suo prelato: ut re-
uelet sibi aliquod secretum quod fidei sue
est commissum. Secundo utrum te-
neatur sibi obedire ut reuelet occul-
tam culpam fratris quam nouit;

Questio .xv.

Ad primum sic proceditur. Di-
citur quod religiosus teneatur
secretum fidei sue commissum
reuelare prelato precipienti: ad obe-
diendum enim prelato obligauit
se religiosus professione solenni: ad
tenendum autem secretum obliga-
uit se simplici permissione: ergo ma-
gis debet obedire prelato quam serua-
re secretum. Sed contra est quod
dicit Bernardus. Id quod est in-
stitutum pro charitate non militat
contra charitatem: sed professio obe-
dientie quam religiosus facit pre-
lato: instituta est pro charitate: er-
go non militat contra charitatem
qua quilibet tenetur seruare fidem
proximo. Responsio dicendum
sicut Bernardus dicit de dispensa-

tione et p̄cepto. Sufficiens obe-
dientia ē vt religiosus obediat suo
p̄lato de ijs que ad regulaz per-
tinent: vel directe: sicut ea que sūt
scripta in r̄gula: v̄l indirecte: sicut
que ad hęc reduci possunt: sic mi-
steria exhibenda fratribz: ⁊ p̄-
ne pro culpis infligē et huiusmo-
di. Perfecta autē obedientia est vt
simpliciter in omnibz obediat que
non sūt cont̄ regulam v̄l cont̄ deū.
Sed q̄ aliq̄s obediat p̄lato i ijs
que sūt contra deū vel cont̄ regulā
est obedientia incauta ⁊ illicita. Est
ergo cōsiderandū in p̄posito. vtz
sit licitum religioso secretū fidei sue
omissuz reuelare. Circa qd̄ distin-
guendum est de secreto. Est em̄ ali-
quod secretū: quod illicitum est ce-
lare: sicut quod in periculuz vergit
aliorū: quibz aliquis cauere tene-
tur. vnde et in iuramento fidelita-
tis cōtinetur q̄ huiusmodi secre-
ta debeāt dominis r̄uelari. ad p̄-
ceptuz ergo p̄lati tenetur religi-
osus tale secretum pandere: etiā si
p̄misit se nō reuelare: dicēte Irido-
ro In malis p̄missis recinde fidē
nisi forte in confessione audiret: qz
tunc nullo modo est reuelandum.
Est autem aliud secretum quod de
se celari potest sine p̄cō: ⁊ tale se-
cretum religiosus nullo modo p̄-
lato p̄cipienti pandere debz: si sit
fidei sue commissum. peccaret enim
frangendo fidem p̄missi vel com-
missi. Ad argumentuz ergo qd̄
ob̄iebat̄ est dicenduz q̄ solē-
mior est obligatio ad seruandū ea
que sunt fidei ⁊ charitatis: que est
ex lege naturali et ex p̄missione
in baptismo facta: q̄ ea que sunt
ex p̄missione religionis;

Sequitur alia questio;
.xvi. .q.

Ad secundum sic proceditur.
Videtur q̄ subditus debeat

p̄lato p̄cipienti reuelare culpā
occultam alterius fratris. quia vt
Hieronymus dicit Non debet oc-
cultari culpa vnius in p̄tudiciuz
multorum. sed p̄sumendum ē q̄
p̄latus culpam vnius agnosces-
re velit. p̄pter multitudinis bonuz.
ergo p̄lato p̄cipienti debet cul-
pa alterius reuelari. Sed con-
tra est quod Gregorius dicit Qz etsi
aliquando propter obedientiā de-
bemus aliqua bona dimittere: nul-
lo tamē modo propter obedientiā
debemus aliquod maluz perpetrē.
Sed malum esse videtur culpā oc-
cultam detegendo: alium infama-
re. ergo hoc propter obedientiam
fieri nō debz. Respōsio dicendū.
q̄ religiosus p̄latus in capitulo
p̄est sicut iudex ecclesiasticus i fo-
ro iudiciali. vnde ad ea p̄ ex p̄-
cepto subditos obligare vt ei pan-
dētur: propter que potest iudex ec-
clesiasticus i foro iudiciali iuramē-
tum exigere. Est ergo sciendū.
Qz in criminibz est triplex modus
procedendi. Vn̄ per denunciatio-
nem. Alter per inquisitionem. Al-
lius per accusationem. In via er-
go denunciationis intenditur cor-
rectio delinquentis. et ideo secūdū
p̄ceptum domini Mathei. xviii.
debet p̄cedere fraterna correctio:
vt scilicet corripias eum inter te et
ipsum solū: quod si non audierit/
coram duobz vel tribz testibus: et
ultimo dicatur ecclesie. charitatis
enim est vt aliquis p̄sit fratri q̄-
tum potest ne pereat. Vnde prius
debet m̄ti vt corripiat conscientiaz
fratris seruata fama: solitudinaie
admonendo: et postmodum coraz
duobus vel tribus: tandem negli-
genda est fama: vt emundetur cō-
scientia: et dicendum est ecclesie.
In quo etiam processu consulitur
cōscientie. nam p̄cō: si a principio
videret se publicatū amitterz vere;

cundiam et deterioꝝ et obstinatioꝝ fieret ad peccāduꝝ immo forte peccatū negarꝝ qđ p̄bai nō possꝝ. In inquisitione vero debet p̄cedere infamia. In accusatōe vero debz p̄cedere inscriptō per quā ip̄e obligat se ad talionem. In inquisitione aut̄ et accusatione itendit̄ pena peccātis p̄pter multitudinis bonuz. Si ergo appareat accusatoꝝ i capitulo qui se obligat ad talionē / potest p̄elatus p̄cepto / veritatis confessonem exigere / sicut ⁊ iudex ecclesiastic⁹ iuramēto. Et similiter si p̄cedat infamia potest p̄elatus p̄cepto veritateꝝ exquirere / et subditi tenēt̄ obedire. Si aut̄ p̄cedatur p̄viaꝝ simplicis denūciationis / non tenetur religiosus p̄elato p̄cipienti culpā fratris reuelare / nisi p̄cedente monitione eū videat i corꝝ rectuz / immo magis peccaret si ad p̄ceptum p̄elati reuelaret / quia plus tenetur obedire euangelio q̄ p̄elato. Et multo magis p̄elatus peccaret si subditum iducerz ad p̄uertendum ordmem euāgelij.

Ad p̄mū ergo dicendū / qđ de p̄cto p̄terito de quo iam aliquis corꝝ rectus est ad secretaꝝ monitionē / v̄l de quo potest sperari qđ sit corrigendus / nisi contrarium inueniatur / non potest imminere periculū multitudini. Sed de peccato futuro quod est periculosū multitudini vel spiritualiter v̄l corporaliter / p̄cedit obiectio / tūc enim nō oportet monitionē secretam expectare sꝫ statim periculo occurrere. Vnde et domin⁹ nō dicit si peccare intenderit in futuro / sed si peccauerit in p̄terito;

Deinde querūt̄ quattuor ad culpaz pertmentia. Primo v̄tꝝ peccatum sit natura aliq. Secūdo v̄trum p̄iurū sit grauius peccatū q̄ homicidiū. Tercio v̄tꝝ peccet qui per ignorātiā constitut

tionem pape nō seruat. Quarto v̄trum monachus peccet mortaliter comedēdo carnes; **Q**xvii. q.

Ad p̄mū sic p̄ceditur. Videtur qđ peccatum nō sit aliq̄ natura / dicit̄ em̄ Joannis. i. Sme ip̄o factū est nihil / id est peccatum / sꝫ qđ est natura aliqua nō potest dici nihil / ergo peccatū non est natura aliqua. Sed conf. si peccatū non est aliq̄ natura / oportet qđ sit p̄uatio pura / sed p̄uatio pura nō dicit̄ secūduꝝ magis ⁊ minus / vt mors et tenebra / ergo vnū peccatū nō esset grauius altero quod est inueniens. **S**ed dicendū qđ peccatum maxime transgressiōis est actus inordinatus / ex parte ergo actus peccatum est natura aliqua / sed inordinatio est p̄uatio / ⁊ secūduꝝ hanc peccatum dicitur nihil. Et per h̄ patet solutio ad obiectū; **xviii. q.**

Ad secundum sic p̄ceditur. Videtur qđ peruriū sit grauius peccatum q̄ homicidiū / dicit̄ em̄ Bern. qđ contra p̄cepta p̄ime tabule non potest dispensare nec deus nec homo / contra p̄cepta aut̄ secūde tabule potest dispensare deus sed non homo / ex quo p̄ accipi qđ graui⁹ sit peccare contra p̄cepta p̄ime tabule / q̄ contra p̄cepta secūde / sed peruriū est contra p̄ceptum p̄ime tabule quod est Nō assumes nomen dei tui in uanum homicidiū aut̄ est contra p̄ceptum secūde tabule Non occides / ergo grauius est peccatum peruriū / q̄ homicidiū. **P**̄terea / grauius est peccare in deū q̄ in hominem / sed peruriū ē peccatum in deū / homicidiū in hoīem / ergo grauius peccatum est peruriū q̄ homicidiū. Sed contra pena p̄porionatur culpe / sed grauius punitur homicidiū q̄ peruriū / ergo est graui⁹ p̄ctm. **Rn̄**

sio dicenduz qz sic Apofus dicit ad hebreos .vi. **N**omnes per maiores sui iurāt: & oīs controuersie eoz finis / est iuramentū . frustra autē in causa homicidij controuersie finis esset iuramentū / si homicidij esset grauius peccatū qz periuriū . p̄sumeret em qz qui maiorē culpam homicidij commisisset / nō reueretur minorē periurij incurrere . **U**nde ex hoc ipso qz i causa cuiuslibet peccati defert iuramentū manifestus ostēditur qz periuriū pro maximo peccato debet haberi . nec immerito . **Q**uia periurare nomen dei videtur quedā diuini nominis denegatio . unde secūdu locum p̄ idolatriam peccatū periurij tenet: ut ex ordine p̄ceptoruz apparet: s; & apud gentiles iusurādus erat honoratissimū ut i p̄mo metaphysice dicit . **P**rimas ergo rationes cōcedim . **A**d illud vero qd in contrariū obijcit / dicendum . qz i iudicio humano nō semper quantitas p̄neg respondet q̄ntitati culpę . interdū em infligitur maior p̄na p̄ minori culpa . qm̄ grauius nocumētū imminet hominib; ex minori culpa . sed secūdu dei iudiciū grauior culpa grauiori p̄na p̄uitur . **U**nde vt ostēdatur grauitas idolatrię et periurij postqz i p̄mo p̄cepto dixerit non adorabis ea neqz coles / subdit Exodi .xxi. **E**go sum dominus deus tuus visitās iniquitates patruz i filios . et postqz dixerat non assumes nomē dei tui in uanum / subdit . neqz em habebit isontem eū dñs qui assumpsit nomē domi sui frustra ;

.xix. .q.

H D tercius sic p̄cedit . **V**idetur qz qui fecerit contra constitutōz pape p̄ ignorantia / non peccet . ut em Aug . dicit peccatum em adeo est uolūtariū / qz si nō sit uoluntariū / nō est peccatuz . sed

ignorantia causat iuoluntarium ut dicit i . iij . ethi . **E**rgo quod fit per ignorantiam nō est p̄ctm . **P**reter scdm iura domini p̄t repetere suū suū ordiatū post certū temp . hoc aut deb; computai a tpe ordiatio: nis / nō aē a tempore noticię . ergo obligatio constitutōis pape obligat a tempore noticię . **S**ed contra . ignorantia iuris nō excusat . s; constitutio pape facit ius . ergo q̄ facit contra constitutionem pape per ignorantiam non excusat . **R**esponso dicenduz . qz ignorantia que est causa actus / causat iuoluntariū . **U**nde semper excusat nisi ipsa ignorantia sit peccatuz . **E**st aut ignorantia peccatū qm̄ ignorat quis que potest scire & tenet scire . **C**ōstitutōm aut pape omnes suo modo scire tenētur . si ergo aliquis nesciat per negligētiam / nō excusatur a culpa . si cōstitutōz agat . **S**i vero aliquis hēat sufficiēs impedimētū p̄pter quod scire nō potuerit . puta si fuerit i carcere uel in terris extraneis ad quas cōstitutō nō perueit uel p̄pter aliquod simile / t̄lis ignorantia excusat ut nō peccet / cōstitutōm pape agens . **E**t p̄ h̄ patz solutō ad obiecta ;

.xx. .q.

H D quartum sic p̄ceditur . **V**idetur qz monachus peccet mortaliter comedēdo carnes . dicit enim canon de consecra . di . v . **C**arnem . qz monachi nō debent comedere carnes . et si cont fecerint debent icarcerari . s; talis p̄na non infligit nisi p̄ peccato mortali . ergo monachi comedētes carnes peccant mortaliter . **P**reterea facere contra uotum est peccatum mortale . sed monachi ex uoto obligantur ad seruandum regulā beati **B**enedicti . in qua continet qz monachi a caribus abstineant . ergo monachi peccāt mortā

liter comedēdo carnes. **S**ed cōtra. Nullus p̄c̄m mortale cōcedit alicui ratione cuiuscūq; infirmitatis. sed comedere carnes rōne infirmitatis cōcedit monacho. ergo comedere carnes nō est peccatū mortale monacho. **I**st̄ dicendum q̄ nihil ē peccatū mortale monacho v̄ religioso cuiuscūq; per se loquendo. qd̄ nō sit p̄c̄tū mortale alteri. nisi sit contriū ei ad qd̄ se voto p̄fessionis obligavit. p̄ accidēs tamē ratione scādali vel alicuius huiusmodi poss̄ aliquid ei esse p̄c̄m qd̄ nō est̄ aliū peccatū. **E**st ergo cōsiderādū quid sit illud ad qd̄ religiosus voto p̄fessionis se astringit. **E**t si qdā religiosus profitēdo voluerit se regulā seruaturū. videt̄ se obligare voto ad singula que cōtinent̄ in reglā. et sic cōn̄ qd̄libet eoz agēdo peccaret mortaliter. **E**t ex h̄ sequit̄ q̄ religionis status est̄ religiosus i laqueū p̄c̄ti mortalis qd̄ vix aut nūq; possēt declinare. **S**ācti ergo p̄res qui ordines istituert nolentes hoīb; iniicere damnationis laqueū s̄ magis vias salutis ordinauerunt tales p̄fessionis formam in qua periculū esse nō poss̄. si in ordine fratrum p̄dicatoz est cautissima et securissima forma p̄mittendi. qua nō promittūt se seruare regulā sed obedientiā scdm regulā. **U**nde ex voto obligatur ad seruanda ea que ponūt̄ i regula tanq; p̄cepta. et que p̄latus scdm tenorez regulę sibi p̄cipere voluerit. **C**etera vero que nō cōtinent̄ in regula s̄ p̄cepto nō cadūt directe sub voto. **U**nde ea p̄mittens nō peccat mortaliter. **B**eat̄ vero B̄ndictus statuit monachū p̄fiteri nō qd̄ ob̄uare r̄glā sed q̄ profitens promittat cōsolationem morum suorum scdm regulā. hoc est dictum. vt scdm regulam dirigat mores suos. **C**ōtra quod facit si vel ea que sūt p̄cepta i regula transgrediatur. vel etiam contemnat regulā. scdm eam dirigere actus suos om̄io recusans. nō aut̄ omnia que in regula continentur sūt p̄cepta. **Q**uidam etiam sūt mōtiones siue cōsilia. que dam sūt ordinationes siue statuta que dam. vt q̄ post cōpletoriū nullus loquat̄. **H**uiusmodi aut̄ statuta que i regula continentur nō habent vim p̄cepti. sicut nec p̄latus statuēs aliquid intendit semper ad peccatum mortale obligare p̄ p̄ceptum. **E**st aut̄ p̄latus quasi que dam regula amata. **U**nde stultum esset putare q̄ monachus frangēs silentiū p̄ completoriū peccaret. nisi forte faceret h̄ cont̄ p̄ceptū p̄lati vel ex contemptu regulę. **A**bstinere aut̄ a carnib; nō pot̄ in reglā b̄i Benedicti vt p̄ceptū s̄ vt statutū qd̄dam. **U**nde monachus comedens carnes nō ex hoc peccat mortaliter nisi in casu p̄pter inobedientiā vel contemptum. **A**d p̄mū ergo dicendum. q̄ pena illa infligit̄ monacho. contumaciter et inobedienter carnes māducanti. **A**d scdm dicendū q̄ comedere carnes nō est cont̄ votū monachi. nisi qn̄ comederet ex inobedientiā v̄ ex contemptu. quod vero i cōtrū ob̄icitur efficacā nō hab̄. procedit em̄ rō de his que sūt s̄m se mala sic homicidiū adulteriū. et huiusmodi. que sūt oīb; illicita tā sanis q̄ infirmis. nō aut̄ procedit de his que sūt mala q̄ p̄hibita. **A**liquid p̄ prohiberi sano quod nō prohibetur infirmo;

tra quod facit si vel ea que sūt p̄cepta i regula transgrediatur. vel etiam contemnat regulā. scdm eam dirigere actus suos om̄io recusans. nō aut̄ omnia que in regula continentur sūt p̄cepta. **Q**uidam etiam sūt mōtiones siue cōsilia. que dam sūt ordinationes siue statuta que dam. vt q̄ post cōpletoriū nullus loquat̄. **H**uiusmodi aut̄ statuta que i regula continentur nō habent vim p̄cepti. sicut nec p̄latus statuēs aliquid intendit semper ad peccatum mortale obligare p̄ p̄ceptum. **E**st aut̄ p̄latus quasi que dam regula amata. **U**nde stultum esset putare q̄ monachus frangēs silentiū p̄ completoriū peccaret. nisi forte faceret h̄ cont̄ p̄ceptū p̄lati vel ex contemptu regulę. **A**bstinere aut̄ a carnib; nō pot̄ in reglā b̄i Benedicti vt p̄ceptū s̄ vt statutū qd̄dam. **U**nde monachus comedens carnes nō ex hoc peccat mortaliter nisi in casu p̄pter inobedientiā vel contemptum. **A**d p̄mū ergo dicendum. q̄ pena illa infligit̄ monacho. contumaciter et inobedienter carnes māducanti. **A**d scdm dicendū q̄ comedere carnes nō est cont̄ votū monachi. nisi qn̄ comederet ex inobedientiā v̄ ex contemptu. quod vero i cōtrū ob̄icitur efficacā nō hab̄. procedit em̄ rō de his que sūt s̄m se mala sic homicidiū adulteriū. et huiusmodi. que sūt oīb; illicita tā sanis q̄ infirmis. nō aut̄ procedit de his que sūt mala q̄ p̄hibita. **A**liquid p̄ prohiberi sano quod nō prohibetur infirmo;

Unde circa bonū glorie que rebantur duo de corporibus gloriosis. **P**rimo **U**tr̄ corpus gloriosus naturaliter possit esse cū alio corpore nō ḡloso i eodez loco. **S**cdo **U**tr̄ h̄ poss̄ fieri miraclo;

.xxj. .q.

AD primū sic pceditur. **V**idetur qd corpus gloriosū nō possit naturaliter esse cū alio corpore in eodē loco. **S**i em̄ prohiberet esse cū alio corpore ī eodē loco / aut est ppter grossiciem siue corpulentiam / aut ppter dimensiones / sed non ppter grossiciez siue corpulentiam / quia corpus gloriosum erit spirituale s̄m̄. **A**postolū primē. cor. xv. Similiter nec ppter dimensiones qz cum tangentia sint / quoz vltima sūt simul / necesse est qz punctū vnius corporis naturalis sit simul cū pūcto alterius z linea cum linea / z superficies cum superficie / pari ratione z corpus cū corpore. **N**ō ergo prohibetur corpus gloriosū qm̄ naturaliter possit esse simul cū alio corpore ī eodez loco. **D**ic. **C**ōmētator dicit m. viij. phi. qz partes aeris z aque ptim̄ subintrent seiuicēz / ppter h̄ qz pti sint nature spūales / sed corpora gloriosa oīo erūt spūalia / vt iaz dicitur est. ergo totaliter poterit s̄bitrare alia corpora / et si p̄ eē cū eis. **S**ed cō. glorificatio non tollit naturāz. s̄ corpus hūanū nō p̄ naturaliter simul esse cū alio corpore ī eodez loco ī statu isto. ergo nec postqz eit glorificatum. **U**is̄ dicendū qz manifestū est qz corp⁹ hūanūz ī statu isto / nō p̄ esse cū alio corpore in eodē loco / si ergo corp⁹ gloriosū naturaliter possit esse cū alio corpore ī eodē loco / ppter aliquā proprietatez m̄ditam / illa p̄prietas auferret h̄ p̄ qd corp⁹ hūanū in statu isto p̄hibet esse cū alio corpore ī eodem loco. **E**st ergo cōsiderandū qd sit huiusmodi prohibens. dicunt aut̄ qdam hoc esse grossitiē v̄ corpulentia quandaz / q̄ tollit p̄ dotem glorie quaz noiant s̄bitilitatem. s̄ h̄ nō est intelligibile / nō em̄ iuēme quid sit huiusmodi corpulentia vel ergo grossicies / non

em̄ est aliq̄ qualitas / qz nulla qualitas dari p̄t / q̄ r̄mota possit corp⁹ esse cū alio corpore in eodem loco. similiter nec p̄t esse forma nec materia que sūt ptes essentie / qz tūc integra essentia corporis humani non remaneret cum gloria quod ē hereticū. **E**t ideo dicendū est. qz h̄ p̄hibēs nihil est aliud q̄ dimensiones / qbus s̄bitat materia corporalis / necesse est em̄ / qz id quod est p se / sit causa in vnoqz genere. distinctō aut̄ s̄m̄ situm / p̄mo et p se ouenit q̄ntitati dimēsiue / que diffinitur quantitas positionem habens / vnde z partes in subiecto ex hoc ipso distinctionem habent s̄m̄ situm / qz sūt subiecte dimensionum. **E**t sic est distinctio diuisarum partū vnius corporis s̄m̄ diuersas partes vnius loci p dimensiones / ita ppter dimensiones diuisa corpora distiguūt s̄m̄ diuersa loca. **D**uo em̄ corpora facit actualis diuisio materie corporalis / duas aut̄ ptes vnius corporis diuisibilis potentionalis. **V**nde et **P**hilosophus dicit ī .iiij. phi. qz subtrāte cubo ligneo in aquā v̄ aerem oportet qz cedat tantū de aqua v̄ de aere / ita oportet qz cederēt dimensiones separate ne vacuū poneretur. **C**um ergo gloria non tollat dimensiones corporis / dico qz corpus gloriosū nō potest naturaliter esse cū alio corpore ī eodem loco / ppter aliquam p̄prietatem m̄ditam. **A**d primū ergo dicendū / qz sicut dictum ē / corpus humanū in statu isto prohibetur esse cū alio corpore in eodem loco / non propter corpulentiam vel grossitiem que per gloriam tollitur / spiritualitatem em̄. **A**postolus opponit animalitati secundum quam corpus alimento indigens est / vt **A**ugustinus dicit nō autem grossicie vel corpulentie / s̄ impeditur propter dimensiones.

Ratio vero que in contrariū obij-
cit. ponit in sophisticas ratios
a Philosopho m. iiii. **P**hi. pūcto
em et lineę et superficie nō debet lo-
cus sed corpori. **U**nde nō sequit̄ si
termini corporū se tangētū sint si-
mul. q̄ ppter hoc plura corpa pnt
esse in eodem loco. **A**d scdm di-
cendum. q̄ sicut ibidem **C**ōmenta-
tor expmit. subintratio illa fit per
condensationem. et partes ille dicūt
habere spūalem virtutem ppter ra-
ritatem. **E**sset aut̄ erroneum dice-
re h̄ mō q̄ corpa gloriosa sint aeri-
rentisq̄ similia vt patet p Grego-
m. xix. moraliū. .xxii. .q.

Hsecūdū sic pcedit. **V**idet̄
q̄ corpa gloriōsū nullo mo-
do possit eē sicut cū alio corpe i
eodem loco. sicut em̄ se habet vnū
corpus ad vnū locū. ita duo cor-
pora ad duo loca. g^o permutatim.
sicut vnū corpus ad duo loca. ita
duo corpora ad vnū locum. sed v-
num corpus nullo modo p̄ esse in
duobus locis. ergo nec duo corpora
in vno loco. **P**reter. si duo corpo-
ra sint in vno loco. sumantur duo
puncta in duabus extremitatib⁹
loci. sequitur ergo q̄ iter ista duo
puncta erunt duę lineę rectę duo-
rum corporum in eodē loco existē-
tiū. quod est impossibile. ergo im-
possibile est duo corpora esse in eo-
dem loco. **S**ed contra ē q̄ **C**hri-
stus intravit ad discipulos ianuis
clausis vt habet̄ Ioannis. xx. qd̄
esse non posset nisi corpus eius si-
mul cum corpore portarum fuisset i
eodē loco. p̄ g^o corpa gloriōsū esse
cū alio corpe i eodē loco. **R**espon-
dēt̄ dicēd. q̄ sic iā dictū ē duo corpa ef-
se i eodē loco. p̄hibēt̄ ex dimensio-
nib⁹. q̄ materia corpal̄ h̄m dimensio-
nes diuidit. diuisiones aut̄ distin-
guūt̄ h̄m sitū. **D**e⁹ aut̄ q̄ ē oīm cau-
sa p̄ma. potest obuare effectus in
esse sine causis proximis. **U**nde sic

conseruat i sacramento altaris ac-
cidentia sine subiecto. ita potest cō-
seruare distinctionem materie cor-
poralis et dimensionez i ea. absq̄
diuersitate situs. miraculose ergo
fieri potest q̄ duo corpora sint i eo-
dem loco. **U**nde corpa **C**hristi at-
tribuit̄ a sanctis. q̄ exiuit p clau-
sum virginis vterum. et q̄ intra-
uit clausis ianuis per virtutem di-
uinam. **E**t similiter dico q̄ corpus
gloriosum quod erit configuratū
corpa claritatis **C**hristi. potest ef-
se cū alio corpore in eodē loco. nō
ppter aliquā vtutez creatā iditaz.
h̄ sola dīma vtute assistēte et h̄ op-
ante. **S**ic z corpus **P**etri sua vni-
bra sanabat infirmos. h̄ dīma vtute
assistēte z miracula faciente.

Ad p̄mū g^o dicendū. q̄ p̄porione
cōmutata sic ē vtendū. sic se habz
p̄mū ad scdm et duo ad tria. ita se
h̄t̄ terciū ad q̄rtū et q̄ttuor ad sex.
g^o cōmutati. sic se h̄t̄ p̄mū ad terci-
um z duo ad q̄ttuor. ita se h̄t̄ scdm
ad quartum et tria ad sex. et h̄m h̄
ratō sic debz p̄cedere. sic se habz v-
num corpus ad vnū locū. ita duo
corpa ad duo loca. igit̄ sicut vnū
corpa ad duo corpora. ita vnū loc⁹
ad duo loca et sic non sequit̄. q̄ si
vnū corpa nō p̄ esse i duobus lo-
cis. q̄ duo corpora non pnt esse in
vno loco. **V**nū em̄ corpus localis-
ter eē i duobus locis. implicat cōtra-
dictōz. q̄ de rōe loci ē q̄ sit r̄min⁹
locati. **T**ermin⁹ aut̄ est extra quem
nihil ē rei. vñ nihil locati p̄ eē in
loco exteriori. q̄ si ponat̄ esse i du-
obus locis. seq̄t̄ q̄ sit ext̄ suū locuz.
z ita sequitur q̄ sit locatū z nō lo-
catum. **N**ec est instantia de corpo-
re **C**hristi. quia non est i sacramē-
altaris localiter h̄ p̄ ouersionē.
Ad secundum dicendum. q̄ duas
lineas rectas mathematicas esse
infra duo puncta. est impossibile.
quia in eis nulla alia ratio distin-

ctōnis potest intelligi nisi ex situ. sed duas lineas naturales esse infra duo pūcta est impossibile quidem p naturā. sed possibile p miraculū. qz remanet alia rō distinctionis in lineis duabz ex diuersitate corporū subiectoz. que cōseruant virtute sima. etiam remota diuersitate situs;

Quodlibetum. ij.
Desitū ē de Christo de angelis / et de hoīmbz. Circa Christū quesita sūt duo d passionē eius. Primo vtz i triduo mortis fuerit idem homo numero. Secūdo vtrum quelibet passio Christi suffeciss ad redemptionē humani generis sine morte;

Hic primus sic procedit. Videtur qz Christus fuerit idē homo in triduo. dicit Mat. xij. Sic em̄ fuit Jonas i vētre ceti tribz diebz et tribz noctibz. ita et filij hoīs i corde terre. s; nō fuit alij filij hoīs i corde terre. nisi filij hoīs q loqbat sup terrā. alioqn Christ9 fuissz duo filij. ergo fuit idē hō i triduo mortis. **D**ic. Jonas fuit idē hō in vētre ceti. q prius fuerat. sed sicut Jonas fuit i vētre ceti. ita Christ9 i corde terre. ergo Christ9 fuit idem hō. **S**ed ut r̄mota forma ptis / remouet forma totius q resultat ex opositōe forme et materie. s; in triduo mortis aīa fuit sepata a corpe Christi. ergo desijt eē hūamitas. nō ergo fuit idēz homo numero i triduo mortis. **I**ssē dicēdū. qz i Christo fuerūt tres sbstātie vnitē scz corp9 / aīa / et dimitas. sed corp9 et aīa fuerūt vmita nō solū in vnā psonā. s; etiā i vnā nafam. Diuinitas at̄ i nafa qdē nō potuit v̄mri nec aīe nec corpi. qz aīa sit pfectissima nafa nō p̄ esse p̄ alic9 nate. s; fuit vmita et aīe et corpi i psona. i morte at̄ sepata fuit am̄

ma a corpe. alioqn nō fuisset vera mors Christi. de cui9 rōe est qz sepe aīa a corpore qd per aīaz v̄uificatur. sed dimitas nō fuit sepata / nec ab aīa / nec a corpore. qd patet ex simbolo fidei / in q de filio dei dicit. **Q**z sepultus est et descēdit ad iferos. corpore aut̄ iacēte in sepulchro et aīa ad iferos descēdēte. nō attribuerent̄ ista filio dei nisi hęc duo essent ei copulata in v̄mitate hypostasis vel persone. **E**t ideo de Christo i triduo mortis dupliciter loq̄ possum9. **V**no mdo q̄tum ad hypostasim vel psonā / et sic ē idem numero simpliciter q fuit. aut q̄tum ad naturam humanā. et h̄ dupliciter. **V**no modo q̄tum ad totam naturaz que humanitas dicitur / et sic Christus non fuit homo i triduo. vnde nec idēz homo nec alius homo sed eadem hypostasis. **A**lio modo q̄tum ad partem humane nature. et sic anima Christi quidē fuit oīo eadem numero. eo qz non est transmutata secūdm substantiam. **C**orpus vero fuit idēz numero s̄m materiam. sed non s̄m formam substantialem que est anima. **V**nde nō potest dici qz simpliciter fuit idem numero. quia quelibz differentia substācialis excludit idem simpliciter. animatum autem est differentia substācial. et ideo mori est corrumpi. non alterari tantuz. **N**ec itēz potest dici qz sit simpliciter non idem vel aliud. qz non ē s̄m totam substāciam nō idem aut aliud. **D**icendū est ergo. qz s̄m qd est idem et s̄m quid non ē idem. s̄m materiam em̄ est idēz. scdm formā nō idem. **A**d p̄mum ergo dicendū. qz homo est nomen nature. sed filij ē nomē hypostasis / et ideo magis i triduo mortis Christ9 potuit dici filius hoīs qz hō. **A**d s̄m dicēdū. qz similitudo ibi nō attēditur q̄tū ad oīa. sed solū q̄tū ad occu